

Ole Jensens prædiken langfredag

Taler

Ole Jensen
Dr. theol, professor i dogmatik
og domprovst

Sted

Vor Frue Kirke, Københavns
Domkirke

Omstændigheder

Der kendes ingen præcis dato, hvorfor dateringen er bogens udgivelsesår

Prædikentekst

Markusevangeliet kapitel 15, vers 20-39

Salme

Hil dig, Frelser og Forsoner

Det ondes kæde er brudt

"Ja, jeg tror på korsets gåde", hedder det i "Hil dig, frelser og forsoner", som vi skal synge nu efter prædikenen. Jeg tror på korsets gåde. De ord kan jeg gøre til mine. Men forklare gåden, kan jeg ikke. Måske løfte en lille flig af den, men så heller ikke mere.

Tilværelsen går ikke op. Den bærer på en dyb modsigelse eller konflikt. Den er ikke gjort færdig. Eller den er kommet af lave. Hvad man vil. Det er som et ulægeligt sår.

Det viser sig på mange måder.

Den er gavmild, tilværelsen – og den er grusom, forfærdende grusom. Begge dele. I konflikt, uden formildende omstændigheder.

Eller kærlighed. Vi er skabt til kærlighed – skabt i Guds billede. Kærlighed er den naturligste ting af verden. Men selvopholdelse – og dermed selvhævdelse – er også naturlig. Den er betingelse for, at vi kan overleve.

Og døden. Den er en naturlig del af livet – noget biologisk. Samtidig kan vi ikke lade være at anse døden for ganske og aldeles naturstridig.

Kristendommen har et sprog for denne konflikt i tilværelsen. Verden er en *falden* verden, hedder det. Verden er skabt *og* falden.

Og dybest set kan vi ikke forlige os med – eller forsone os med, at det er sådan. Dybest set er det fortvivlende. Vi vil have det gode og kun det.

Og mange kæmper for det. Nogle sætter livet på spil for det. Men ændre selve grundvilkåret, at tilværelsen er af lave, det kan mennesker ikke. Det kan kun *Gud* – hvis han vil.

At han vil, det gik *Jesus* ud fra, i hvert fald det meste af tiden. Og de første kristne sagde efter Jesus' død, at Gud *har* gjort det, usynligt, *har* bragt tilværelsen i lave. Det er det, påsken beretter om. Først flygter Jesus' disciple, da han bliver taget til fange. Vildt opskræmte flygter de for alle vinde. Men kort tid efter samles de igen i Jerusalem og jubler over, at nu er det sket – nu har Gud oprettet sit evige rige, hvor tilværelseskonflikten er ophævet. De er de første kristne.

De tror på korsets gåde. De tror, at det er Jesus, der har fået det til at ske. Hans liv og død har gjort, at Gud har oprettet sit evige rige. Det er det, der er så svært at forklare. Korsets gåde.

På korset siger Jesus til en af de to røvere: "I dag skal du være med mig i Paradiset!" Det er ikke med i vores tekst her fra Markusevangeliet – det er Lukasevangeliet, der fortæller det.

Den angrende røver skal med ham ind i Guds rige, siger han til ham. Men derved ramler Jesus lige ind i tilværelseskonflikten. For hvorfor er røveren blevet korsfæstet? Lad os forestille os, at han i årevis har skændet og dræbt små piger i byen. Og nu er han endelig blevet fanget. Og lad os forestille os, at nogle af

pigernes forældre står neden for korset og hører, hvad Jesus siger. Jesus' ord må være uhyre krænkende for dem. At tilgive røveren og love ham plads i Guds rige er i den grad at tage let på det, han har gjort, og let på pigernes lidelse og let på deres forældres livslange forfærdelige smerte på barnets vegne.

Det kan Jesus ikke have været uvidende om. *Alligevel* tilgiver han røveren. Hvorfor? Fordi han ikke kendte til "hjertets hårdhed" (– det er igen "Hil dig, frelser og forsoner", jeg griber til). Selv hjertets *retfærdige* hårdhed kendte Jesus ikke til. Han kunne ikke, som vi andre, være hård af gode, retfærdige grunde og sige: Den røver får sin bekomst, det, han har fortjent. Jesus fik medynk med ham. Det fik han med alle, som det var synd for. Han kunne ikke lade være. Selv her, hvor det betød, at han ramlede ind i en frygtelig konflikt: Medynken med røveren kom til at virke som ligegyldighed med hans ofre. Man kan ikke være kompromisløst kærlig uden at blive uretfærdig. Dét er en udgave af den grundlæggende tilværelseskonflikt.

Det må have været uudholdeligt for Jesus. Og han har kun kunnet øjne én løsning på det: At Gud vil gøre det godt igen for røverens ofre, de små piger og deres forældre, og for alle andre ofre i faldets verden – gøre det godt igen i sit evige rige, i den salighed, der hører det til. I den salighed, hvor Gud er alt i alle, vil der ikke længere være smerte, lidelse, gråd, vrede, krænkelse. Alt, som er ondt her i denne faldne verden, vil være visket bort – kun det, som er godt, vil være tilbage og være løftet med ind i Guds rige.

Det skal Gud sørge for. Det håber, tror og forventer Jesus. Ja, på en måde foregriber han, at det sker. Med sit liv og med det, han går rundt og siger til folk og prædiker, tager han hul på Guds rige, kan man næsten sige – det, som Gud skal se at få indført fuldt ud.

Han tager hul på det, når han spiser sammen med udstødte mennesker, som ingen andre vil kendes ved og sidst af alt da spise sammen med – det var en hysterisk renhedskultur dengang. Hende med blødninger gennem tolv år ville ingen have noget som helst med at gøre, kvinders blødninger var det allermest urene. Jesus lader hende røre ved sig. Han spiser med sådan nogle som hende og med ét bliver livet til igen for dem. Hvis hun tænker: Her *er* Guds rige da, så

ville det ikke være så mærkeligt. For det er et rent under for hende, ja, den rene salighed.

At han gjorde sådan noget, bragte ham i konflikt med myndighederne, de religiøse og de verdslige, og det måtte han lide for på det forfærdeligste og dø for. Han kendte ikke hjertets hårdhed – den, der støder mennesker som kvinden med blødningerne ud i mørket.

Ligesom han ikke kunne andet end fatte medynk, også med den angrende og lidende bøddel ved sin side, trods forældrene nedenfor. I tillid til, at nu kommer Guds rige. Nu gør hans Far, som er i himlen, dét færdigt, som Jesus har taget hul på. Og så vil der ikke være konflikt mellem kærlighed og retfærdighed.

Gjorde han regning uden vært? Disciplene må have ment det, da de flygtede i nederlagets stund (det, der så ud som nederlag, i det mindste). Og han har også selv tvivlet, forståeligt nok: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?", råbte han i den dybeste nød.

Og så har denne dybeste nød og nederlagsfølelse i virkeligheden været selve *vendepunktet*. Det fortæller teksterne og traditionen. Det er selve korsets gåde: At det, der så ud som nederlag, var det modsatte. Det var sejr. Svagheden var styrke. Døden var liv.

Der er ét menneske, der ikke kender hjertets hårdhed, selv ikke under den værste tortur: "Herre, tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør", siger han om sine bødler, mens han hænger på korset. De kan nedbryde hans legeme, men ikke hans ånd. Der kom ikke noget had ind i hans hjerte, selv i denne situation.

Og det havde sonende virkning, siger den kristne tradition – det er korsets gåde. Sonende virkning. Så Gud kunne gøre dét færdigt, Jesus forventede af ham og selv havde taget hul på. Sonende virkning. Det er det svære – som ikke er til at forstå. At der skulle ske en udligning, i universet så at sige. Og at han, den skyldfri, gjorde det stedfortrædende. Det er det, jeg kun formår at løfte en flig af.

Det er det enestående ved Jesus, der er det afgørende. Hans kærlighedskonsekvens. Han var en undtagelse i universet. Sagt med et billede: Alle vi andre er med til at bringe det onde videre, hver af os sørger for at føje et led til det ondes kæde. Jesus brød kæden! Det er det, der tilskrives sonende, udlignende virkning. Det gør, at retfærdighedens lov får, hvad den skal have (noget i den retning, jeg famler mig frem). Det gør, at det krænkende i, at Jesus tilgiver bøddelen for øjnene af ofrene, ikke længere er krænkende – modsigelsen, der gør, at det, der her i vores verden er krænkende, ophæves af den syndfries offer af alt for kærlighedens skyld – i Guds evige rige.

Jesus' offer bragte "bod for al vånde", som det hedder i en salme (nr. 396). Det ulægelige sår er helet. "Bødt er brøden, død er døden", med en anden salmes ord (nr. 230). Og igen: "Hil dig, frelser og forsoner", *forsoner*, der har vi det!

Kristen tro er at tro, som de første kristne gjorde – at Guds evige rige *er* oprettet. Men hvor er det, spørger vi? For tilværelsesmodsigelsen er der jo endnu. Krænkelsen, lidelsen og døden er der endnu. Intet er ændret – i hvert fald ikke i det ydre.

Ét svar er, at Guds rige er evigt, og evighed betyder jo, at der ikke er forskel på før og efter. Så det kan være her og nu, usynligt "midt iblandt" os (som det hedder et sted) – samtidig med, at det er foran os, som det, der skal komme, når Gud bliver alt i alle.

Det kaster sit lys ind over vort liv her i faldets og dødens verden, så vi ikke længere behøver at fortvivle over faldets og dødens virkelighed. Vi behøver ikke længere falde ned i håbløshedens sorte hul, for det, der ser håbløst ud, er det ikke. Der er taget højde for det.

Grundtvigs svar er: Se på manden, se på denne smertens mand, hvad bragte ham til korset, hvad gjorde, at han ikke veg tilbage fra det forfærdeligste, at han ikke – som enhver af os andre – trak sig tilbage på selvopholdelsen og hyttede sit eget

skind? Fordi han ikke kunne andet end fatte medynk med dem, det er synd for!

Betragt ham – det gælder også dig, også mig. Det forvandler hjertets hårdhed, hjertets kulde, vælter stenen, smelter isbjerget, vasker hjertet rent.

Lad os synge det! Amen.

Kilde

“Tilskikkelser og livsbetagelse – prædikener og refleksioner”, s. 98-103. Ole Jensen; red. Sanne Thøisen. Jensen & Dalgaard. 2017

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Første tekstrække, Langfredag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/ole-jensens-praediken-langfredag>